

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

11. Nullum in Mundo Casum contingere, nullam Fortunam mutari, sine
diuinæ Sapientiæ dispositione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

idque ob duas causas, primò; quia, ex intentione thesauri repertiendi, iussit Paulum effodere terram; secundò, quia per se, mediante Petro infodiente, & Paulo effodiente, ad inuentionem thesauri concurrat. Quod sanè Deus, in omni Casu facit. Vnde, tametsi multa contingant casu, & fortuito, ratione agentium creatorum, secundarumque causarum, nihil tamen contingit casu, ratione Dei; qui multas rationes habet, cur illas causas per accidens vel concurrere sinat, vel ipse coniungat. Atq; hic concursus, seu ista causarum complexio, vna cum causa summa illas connectente, atque ordinante, *Fatum* dicitur, quod Boëtius definit: *inherentem rebus mobilibus immobilem dispositionem, per quam diuina Providentia suis quæq; necit ordinibus.* Diuina, inquam, Providentia, nō cælum, quod quidam putant esse causam per se connectentem alias causas inferiores.

Boët. l. 5. de
consolat.
prof. 6.

X.

Sic explicatâ Fortuna & Casus naturâ, duo obseruo, primum est, ab Aristotele aliisque compluribus, ipsam fossionem, qua thesaurus obruitur, vel eruitur, *Fortunam*, aut *Casum* nominari; vnde etiam *Fortunam* & *Casum* ad causam efficientem, licet per accidens, & præter intentionem vtriusque fodientis, reuocat: ab alijs autem ipsum euentum, seu inuentionem thesauri *Fortunam*, aut *Casum* nominari. Quod parum interest, cum ipsa etiam inuentio, sit quædam effectio, seu causa, ob quam thesaurus habetur, & non raro effectus à causa denominetur. Alterum est, ferè idem esse *Casum* atque *Fortunam*, nisi quòd hæc præsius, in ijs duntaxat posita sit, quæ ex proposito & consultò, seu propter finem, ex electione geruntur; *Casus* autem magis latè patens, sic causa per accidens etiam in illis, quæ alicuius gratia quidè, & propter finem, sed siue cum, siue sine electione fiunt. Hinc lapides, è quibus Deorum altaria constarent, non, nisi similitudine quadam, Protarchus fortunatos vocauit.

XI.

Qui hæc fundamenta penetrat, facile vitat errorem Ethnicorum, & magna luce perfusus multas à se propellit animi perturbationes. Tametsi enim, non raro, horrendi quidam Casus, præter mentem voluntatèque hominum, aut secundæ alicuius causæ ingenium, accidunt; non accidunt tamen præter voluntatem Dei, qui est causa prima, liberè, prouidè & creaturarum naturis congruè mouens & inter se connectens causas secundas. Itaque mortalibus aliquid fortuito contingit, quia ignorant diuinæ pro-

siæ providentiæ consilia & scopum, ac, in cœlestibus arcanis, consulti-
 simum cōcursum, vel impedimenta caussarum aliarum. Deo,
 cuius sapientia omnia regitur, & cuius oculis omnia patent, nihil
 est fortuitū, aut inopinatum. Omnia aut definit, aut permittit, atq;
 in bonum finem dirigit, etiam si ipsa mala sint, & contra mentem
 votūque causæ particularis. Scitissimè Hipponensis Antistes:
Nihil, inquit, in ista totius creature amplissima quadam immensa,
Rep. est, quod non de interiore atq; intelligibili aula summi Imperatoris,
aut iubeatur, aut permittatur. Et rursus. *Quidquid Casu fit, temerè*
fit, sine providentia fit: sed nihil extra diuina providentia regulam acci-
dit: ergo, respectu illius, nihil temerè, aut vice fortuita potest accidere.
 Vulgus igitur & plebeia inscitia, stultorumque error ac supersti-
 tio Deam Fortunam credit; quæ negotia humana regat. Qui
 rectè sapit & censet, non *Fortuna*, sed Deo sacrificat; neq; cæcam
 Deam, quæ nescit & non videt, cui det, vel neget, sed omnia viden-
 tem diuinam bonitatem, rebus gerendis aduocat. Christianè Eth-
 nicus poëta: Prou. 16. 2.
S. Aug. 13.
de Trin. c. 4.
Imenial. Sa-
tyr. 10.

Nullum numen abest, si sit prudentia: sed nos

Te fatimus, Fortuna, Deam, cœlog, locamus.

Quare certa sententia tenendum est, ea, quæ, hominum iudicijs
 respectūque, *Casu* eueniunt, apud Deum omnia clarissimè intu-
 entem, consilio certo iustoque euenire; item quæ, apud nos, for-
 tuito fiunt; fieri, apud supremum rerum omnium Moderatorem,
 omnes rerum causas casusque providentem ac disponentem, sa-
 pientissimā destinatione. Nihil illi incertum est. Ipsa etiam con-
 tingentia necessariò nouit. Nunquam dubitat, etiam si nostro se-
 sermoni accommodans videtur subinde loqui dubitanter.

Reperimus, apud Ieremiam, Deum sic loquentem: *Noli*
subtrahere verbum, si FORTE audiant, & conuertatur unusquisq; à
via sua mala: & apud Ezechielem: Hec dicit Dominus Deus, si FOR-
TE audiant, & quiescant, & similia complura, in quibus formulis,
fatetur D. Ambrosius apparentem quidem, re autem ipsa planè
nullam dubitationem esse. Neque enim Deus, humana incerti-
tudine dubitat; sed dubitanter loquitur, vt humano more lo-
quatur. Quin neque homines ipsi semper dubitant, quando du-
bitanter loquuntur. Sic enim Ioël ait: Conuertimini ad Dominum
Deum vestrum, qui benignus, & misericors est: patiens & multa mise-
ricordia, & prestabilis super malicia. Quis scit, si conuertatur, & ig-
noscat,

XII.

Ierem. 26. 3.

Ezech. 3. 11.

S. Ambros.
l. 2. de Pœ-
nit. c. 4. & 5.

Ioël. 2. 14.